

Norwegia (Królestwo Norwegii)

Sytuacja gospodarcza i stosunki gospodarcze z Polską

Informacje ogólne

powierzchnia:	324 220 km ²	
ludność:	5,457 mln (stan na 1.01.2022 r.)	
głowa państwa:	Król: Harald V	monarcha konstytucyjny od stycznia 1991 r.
premier	pan Jonas Gahr Støre	od 14.10.2021
minister handlu i przemysłu	Pan Jan Christian Vestre	od 14.10.2021
minister paliw i energii	pani Marte Mjøs Persen	od 14.10.2021
minister finansów	pan Trygve Magnus Slagsvold Vedum	od 14.10.2021
minister spraw zagranicznych	pani Anniken Huitfeldt	od 14.10.2021
Ambasador Królestwa Norwegii w Polsce	pan Anders H.Eide od września 2020	
Ambasador RP w Norwegii	pani Iwona Woicka-Żuławska od 15.03.2018	
Najbliższe wybory parlamentarne	październik 2025	

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

Wskaźniki	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023*
PKB (w mld EUR)	333,4	356,3	372,7	365,1	322,8	414,4	551,4	-
PKB na 1 mieszkańca (w tys. EUR)	64,1	67,5	70,2	68,3	60,0	76,3	101,0	-
PKB (wzrost w %)	1,2	2,5	0,8	1,1	-1,3	3,9	3,3	1,7
Nadwyżka budżetowa (% PKB)	4,6	4,9	8,1	6,6	-3,0	10,6	26,0	22,9
Dług publiczny (% PKB)	31,7	35,9	39,3	40,2	46,9	42,5	37,4	19,8
Inflacja (HICP, zmiana w %)	3,9	1,9	3,0	2,3	1,2	3,9	6,2	4,8
Bezrobocie (w %)	3,9	4,4	4,0	3,9	4,7	4,4	3,2	3,4
Eksport towarów (w mld EUR)**	81,0	92,6	104,2	92,9	73,0	137,0	257,9	-
Import towarów (w mld EUR)**	67,7	73,2	74,0	76,9	71,8	83,9	101,5	-
Bezp. inwestycje zagr. w Norwegii (w mld EUR)	141,9	122,0	135,6	142,4	135,1 ^x	145,6 ^x	-	-
Inwestycje bezp. Norwegii za granicą (w mld EUR)	184,5	168,3	182,4	185,8	172,2 ^x	186,8 ^x	-	-

Źródła: EUROSTAT, *prognoza wg European Economic Forecast Spring 2023

Norwegia jest dziedziczną monarchią konstytucyjną. Głową państwa jest Król Harald V.

Władza ustawodawcza należy do 169 – osobowego parlamentu (Storting), wybieranego w głosowaniu powszechnym na 4-letnią kadencję. Władza wykonawcza należy do Króla i rządu, zwanego Radą Stanu, na czele którego stoi premier.

Norwegia jest wysoko rozwiniętym krajem przemysłowym. Jej gospodarka oparta jest w dużej mierze o bogactwa naturalne, takie jak ropa naftowa i gaz, których złoża odkryto w 1977 r. na szelfie Morza Norweskiego i Północnego oraz ryby. Należy do najbogatszych krajów Europy i świata. Jej dochód narodowy na głowę mieszkańca liczony wg parytetu siły nabywczej w 2020 r. stanowił 142% średniej UE27.

Struktura dochodu narodowego Norwegii w 2021 r.: przemysł: 35,58, przetwórstwo przemysłowe 5,54%, usługi: 52,51%, rolnictwo: 1,59% (wg World Bank, World Development Indicators).

Według rankingu International Institute for Management Development za rok 2022 Norwegia zajmuje 9 miejsce krajów pod względem konkurencyjności gospodarki (Polska jest na 50 miejscu).

Według rankingu Global Innovation Index 2022 World Intellectual Property Organization Norwegia jest sklasyfikowana na 22 miejscu (Polska na 38).

Według ranking Corruption Perceptions Index Transparency International Norwegia jest notowana na 4 miejscu jako kraj wolny od korupcji (Polska zajmuje 55 miejsce).

Stabilny lecz niewielki wzrost gospodarczy w ostatnich latach został osiągnięty przy trudnych warunkach ekonomicznych w otoczeniu gospodarczym Norwegii, z uwagi na silne uzależnienie gospodarki, w szczególności przychodów budżetowych, od eksportu ropy i gazu (ok. 50% eksportu Norwegii ogółem to eksport tych surowców energetycznych), przy znaczącym spadku cen ropy naftowej, spadku inwestycji w sektorze paliwowym i zmniejszeniu popytu na paliwa na rynkach międzynarodowych. Głównym motorem wzrostu gospodarczego był popyt wewnętrzny odpowiadający za tworzenie ok. 60 % PKB, którego udział we wzroście PKB wyniósł ok. 1,0 pkt. proc. Popyt inwestycyjny – odpowiadający za niemalże 30% norweskiego PKB spadł o ok. 4%. Popyt zagraniczny tj. bilans handlowy (eksport – import) przysporzył 0,4 pkt. proc. wkładu we wzrost gospodarczy. Kryzys energetyczny gospodarki europejskiej spowodowany agresją Rosji na Ukrainę który w pełni ujawnił się w 2022 r., przełożył się na skokowy wzrost cen węglowodorów i tym samym wzrost przychodów gospodarki norweskiej oraz miał pozytywny wpływ na wzrost gospodarczy Norwegii.

Pozytywnie na bilans budżetu państwa wpłynął znaczący spadek wartości norweskiej korony, co spowodowało wzrost wartości dywidend i innych płatności przekazywanych do Norweskiego Funduszu Emerytalnego. Obecnie Norwegia wchodzi na ścieżkę umiarkowanego rozwoju w związku z poprawą notowań na rynku paliwowym. Prognozuje się poprawę sytuacji w sektorze offshore w wyniku rosnących cen ropy i gazu przy stabilnym poziomie wydobycia węglowodorów w Norwegii, które wg Norweskiego Urzędu ds. Ropy i gazu w najbliższym okresie oscylować będzie w okolicach 220 mln m³ ekwiwalentu ropy.

Pandemia koronawirusa unieważniła dotychczasowe prognozy. Sytuacja ekonomiczna pogorszyła się, zamknięcie gospodarki spowodowało w kwietniu 2020 r. recesję na niespotykaną dotychczas skalę. Eksport w okresie styczeń-wrzesień 2020 r. spadł o 8,7% w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku, na co miał głównie wpływ spadek eksportu węglowodorów (ropy naftowej o 20,9% i kondensatów gazu ziemnego o 68%) oraz praktycznie całkowite (spadek o 99,9%) zatrzymanie eksportu przemysłu stoczniowego (statków i platform wiertniczych). W pozostałych sektorach handel pozostał na poziomie poprzedniego roku. W kolejnych miesiącach gospodarka powoli otwierała się i nastąpiła stopniowa jej odbudowa.

Kryzys energetyczny w Europie, który pojawił się w roku 2022 na skutek działań wojennych Rosji na Ukrainie, spowodował nadzwyczajny wzrost zysków sektora wydobywczego węglowodorów offshore, który w dominującej części należy do państwowego koncernu Equinor. Przychody Norwegii z eksportu energii wzrosły do ponad 200 mld dolarów rocznie. Zyski te są lokowane w państwowym funduszu emerytalnym Global Fund.

Najważniejsi partnerzy handlowi Norwegii w 2022 r. w eksporcie to: Niemcy (27,9%), Wielka Brytania (21,4%), Francja (9,4%), Belgia (7,5%), Niderlandy (6,4%), Szwecja (5,9%), Dania (2,4%), **Polska (2,3%)** Finlandia (2,3%), Chiny (2%), USA (1,9%), (dane wg Statistics Norway).

Najważniejsi partnerzy handlowi Norwegii w 2022 r. w imporcie to: Szwecja (12,6%), Chiny (12,3%), , Niemcy (11,4%), USA (6,1%), Dania (4,7%), Wielka Brytania (4,3%), Niderlandy (4,2%), **Polska (3,4%)**, Kanada (3%), Francja (2,8%), Włochy (2,7%) (dane wg Statistics Norway).

1. Polityka gospodarcza

W odpowiedzi na spowolnienie gospodarcze wdrożono bodźce fiskalne (redukcję podatków, programy aktywizacji zawodowej), jednak planuje wycofywanie z tych środków w nadchodzącym czasie w miarę poprawy popytu wewnętrznego spowodowanej mniejszym ograniczeniem wzrostu konsumpcji publicznej od roku 2017. Ze strony polityki pieniężnej stopy procentowe Banku Norwegii zostały zredukowane do poziomu 0,5% i nie przewiduje się ich dalszego łagodzenia dla zapobieżenia presji inflacyjnej. Rosnące zagrożenie zwiększeniem cen nieruchomości i poziomu zadłużenia konsumenckiego prawdopodobnie ogranicza możliwość dalszego łagodzenia polityki pieniężnej.

Program gospodarczy rządu Norwegii ma na celu zrównoważony rozwój i kładzie nacisk na rozwój biznesu innowacyjnego, nakierowanego na gospodarkę nisko-emisyjną. Obejmuje kreatywne instrumenty finansowe dla wspierania start-upów. Ogłoszony w listopadzie 2016 r. program rządowy polityki bioekonomii („bioeconomy policy”) promuje wykorzystanie odnawialnych źródeł biologicznych do produkcji żywności, energii, materiałów, produktów chemicznych, papieru, tekstyliów i innych produktów.

W związku z pandemią koronawirusa w okresie od marca do czerwca 2020 r. rząd norweski wprowadził środki w celu zabezpieczenia miejsc pracy, pomocy przedsiębiorstwom i ludziom oraz wzmocnienia usług zdrowotnych. Środki budżetowe przeznaczone dla przedsiębiorstw i branż szacuje się na 98 miliardów NOK w 2020 roku. Odroczone płatności podatków w celu poprawy płynności krótkoterminowej. W celu ułatwienia przedsiębiorstwom dostępu do płynności wprowadzono nowe programy gwarancji i pożyczek na łączną kwotę 130 mld NOK.

2. Podstawy prawno-traktatowe polsko-norweskiej współpracy gospodarczej

Od momentu wejścia Polski do UE, tj. od 1 maja 2004 r. współpraca gospodarcza realizowana jest na podstawie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących (Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia wszedł w życie 6 grudnia 2005 r.) oraz Umowy między Europejską Wspólnotą Gospodarczą (EWG) a Królestwem Norwegii o wolnym handlu, podpisanej 14 maja 1973 r.

Od 1 stycznia 2007 r. obowiązuje prowizorycznie Protokół do EOG w sprawie rozszerzenia EOG o Republikę Bułgarii i Rumunię.

Jednym z elementów Układu o utworzeniu Europejskiego Obszaru Gospodarczego jest przyznanie Polsce, podobnie jak i innym nowym krajom UE, środków finansowych w ramach tzw. Mechanizmu Finansowego EOG oraz tzw. Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Darczyńcami są trzy państwa EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu) – Norwegia, Islandia i Liechtenstein, które razem z UE współtworzą Europejski Obszar Gospodarczy. W zamian za korzystanie ze swobód jednolitego rynku, kraje te zobowiązały się udzielić pomocy finansowej najuboższym państwom członkowskim UE.

5 kwietnia 2017 r. osiągnięte zostało porozumienie w sprawie liberalizacji handlu art. rolnymi w ramach art. 19 umowy EOG. Zgodnie z prośbami niektórych Państw członkowskich UE, KE starała się uzyskać dodatkowe koncesje podczas ostatniej rundy negocjacyjnej, jednak w związku ze zbliżającymi się wyborami parlamentarnymi w Norwegii, strona norweska odrzuciła możliwość dalszych dyskusji. Komisji Europejskiej udało się zapewnić kompensacje związane z wcześniejszym podniesieniem ceł na niektóre artykuły z UE. Nie straciły ważności bilateralne umowy między Polską a Norwegią, których nie obejmuje kompetencja Wspólnoty, w tym:

- Konwencja między RP a Królestwem Norwegii w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu, podpisana we wrześniu 2009 r. Nowa umowa została ratyfikowana i weszła w życie w maju 2010 r. z zastosowaniem do dochodów osiągniętych od 1 stycznia 2011 r.

- Norwegia zwróciła się do strony polskiej notą z 14 września 2022 r. z wnioskiem o rozwiązanie Umowy między Rządem PR a Rządem Królestwa Norwegii w sprawie popierania i wzajemnej ochronie inwestycji z 5 czerwca 1990 r. Polska jest na etapie przygotowania noty o rozwiązaniu umowy.

3. Polsko-norweskie obroty towarowe

w mln EUR

	2018	2019	2020	Dynamika 2019=100	2021	Dynamika 2020=100	2022	Dynamika 2021=100	I-VI 2023	Dynamika I-VI 2022=100
Eksport	2 600,7	2 706,8	2 456,8	90,8	2 911,8	118,5	3 393,3	116,5	1 634,0	97,9
Import	2 519,0	2 274,4	2 106,8	92,6	2 796,1	132,7	4 897,6	175,2	3 402,3	221,4
Obroty	5 119,7	4 981,4	4 563,6	91,6	5 707,9	125,1	8 290,9	145,3	5036,3	157,1
Saldo	81,7	432,4	350,0		115,7		-1 504,2		-1 768,3	

Dane wg GUS

Norwegia wg danych za 2022 r. zajęła 21 miejsce pod względem eksportu z Polski (udział 0,99 %) i także 21 miejsce pod względem importu do Polski (udział 1,35%).

Duże wahania wartości dwustronnej wymiany handlowej wiążą się w głównej mierze ze słabo zdyspersyfikowaną strukturą wzajemnych obrotów. Przeważający udział, zarówno po stronie importu jak i eksportu, grup towarowych związanych z sektorem stoczniowym uzależnia wartość obrotów od koniunktury w tej właśnie branży.

Znaczący przyrost importu z Norwegii w roku 2022 jest wynikiem dynamicznego wzrostu importu węglowodorów (ropy naftowej i gazu ziemnego).

Z jednej strony opisane powyżej zależności pokazują jak duży potencjał handlowy tkwi w branży stoczniowej, z drugiej natomiast jak wymiana towarowa w tym zakresie zaburza obraz całego wolumenu eksportu i importu między Polską a Norwegią wpływając na zwiększoną jej zmienność.

W 2022 r. głównymi towarami w polskim eksporcie do Norwegii były:

1. artykuły z żeliwa i stali	9,9%
2. pojazdy nieszynowe oraz ich części	8,6%
3. statki, łodzie oraz konstrukcje pływające	7,9%
4. meble	6,3%
5. gotowe artykuły spożywcze, w tym wyroby tytoniowe	5,1%
6. paliwa mineralne	4,7%
7. lokomotywy, tabor szynowy i części oraz urządzenia sygnalizacyjne	4,5%
8. tworzywa sztuczne i wyroby z nich	3,1%
9. produkty farmaceutyczne	2,3%

W 2022 r. głównymi towarami w polskim imporcie z Norwegii były:

1. ryby świeże lub schłodzone z wyjątkiem filetów	21,7%
2. paliwa mineralne	41,5%
3. aluminium i wyroby z aluminium	11,9%
4. statki i łodzie oraz konstrukcje pływające	5,3%
5. filety i inne mięso z ryb	5,5%

4. Inwestycje norweskie w Polsce

Wg danych NBP łączna wartość kapitału zainwestowanego przez firmy norweskie w Polsce wyniosła na koniec 2021 r. 1 737,9 mln EUR, co dało Norwegii 18 miejsce wśród inwestorów zagranicznych

w Polsce z udziałem 0,7% w inwestycjach zagranicznych ogółem. Firmy norweskie w 2021 r. osiągnęły dochody w wys. 87,3 mln EUR, reinwestowane zyski to 51,1 mln EUR.

Wg danych GUS za 2021 r. w Polsce było zarejestrowanych 438 firm z udziałem kapitału norweskiego, w tym 156 zatrudniających powyżej 9 osób. Kapitał udziałowców zagranicznych wynosił 1995,5 mln PLN i stanowił 0,91% kapitału zagranicznego ogółem. 100 firm dysponowało kapitałem udziałowców norweskich powyżej 1 mln USD. Firmy z udziałem kapitału norweskiego zatrudniały w Polsce w r. 2020 ponad 18,24 tys. pracowników.

Na liście największych inwestorów zagranicznych Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu w 2019 r. znalazły się 34 firmy norweskie, m.in.: Aluko AS (producent szkła), Elopak (produkcja wyrobów gumowych i plastikowych), Euro Terminal AS (transport), Firmus AS (wyroby z drewna), Istrail AS (transport), Jakob Hatteland bygg AS (wyroby elektryczne), Klaveness Skofabrikk (wyroby skórzanego), Kongsberg Automotive (wytworzenie części zamiennych do samochodów), Mielno Holding AS (budownictwo), Nevion (transport), „NO-PO” AS (art. spożywcze), Norgips (producent płyt gipsowo-kartonowych), Orkla ASA (suplementy diety), Qubus Hotel System (sieć hoteli), Rieber and Son ASA (art. spożywcze i tytoniowe), Wenaasgruppen AS (hotel Sobieski w Warszawie), Yara International ASA (sprzedaż hurtowa i detaliczna części samochodowych). W 2012 r. norweska sieć stacji Statoil obecna w Polsce od 1993 r została przejęta przez grupę kanadyjską Alimentation Couche-Tard i od 2018 r. działa pod nową nazwą Circle K. W marcu 2018 roku, Equinor (pod starą jeszcze nazwą Statoil) ponownie wszedł na polski rynek kupując 50% udziałów w dwóch spółkach zależnych Polenergii SA, Polenergii Bałtyk III Sp. z o.o. i Polenergii Bałtyk II Sp. z o.o. W grudniu 2018 roku Equinor powiększył swoje portfolio w Polsce zawierając umowę z Polenergią na zakup 50% w trzecim projekcie Bałtyk I.

W październiku 2018 r. firma Kongsberg Automotive oficjalnie otworzyła trzecią fabrykę w Polsce. Nowy zakład o powierzchni 17 600 mkw. zlokalizowany jest w Brzeskiej Strefie Gospodarczej w województwie kujawsko-pomorskim. Po uruchomieniu wszystkich linii produkcyjnych nowy zakład będzie zatrudniał blisko 1000 osób. Firma na rynku polskim funkcjonuje od 18 lat. Pierwszy zakład otwarto w 2000 roku w Pruszkowie pod Warszawą. W 2016 roku uruchomiono drugą fabrykę w Koluszkach koło Łodzi. Kongsberg Automotive w Polsce zatrudnia blisko 2000 osób. W nowym zakładzie KA produkowane są maty grzewcze do siedzeń samochodowych oraz przewody paliwowe i powietrzne.

Największym inwestorem norweskim w Polsce jest Pension Fund Global, inwestujący środki pozyskiwane jako dochody z tytułu wydobycia węglowodorów (gaz, ropa naftowa) na norweskim szelfie kontynentalnym. Inwestor ten nie został ujęty na powyższej liście, ponieważ jest on typowym funduszem lokującym kapitał w inwestycje portfelowe, które nie mają charakteru bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Wartość inwestycji Funduszu w Polsce na koniec roku 2022 wynosiła w akcjach i udziałach 12,538 mld NOK (równowartość ok. 1,17 mld USD) w 104 spółkach, 1,427 mln NOK (równowartość 133,4 mln USD) w obligacjach skarbowych i bankowych oraz 1,930 mld NOK w 26 nieruchomościach (równowartość ok 180 mln USD). Biorąc pod uwagę fakt, że kapitalizacja wszystkich spółek obecnych na Warszawskiej Giełdzie Papierów Wartościowych wyniosła w całym 2022 r. ok. 1 194,8 mld PLN (ok. 270 mld USD), to udział Pension Fund Global wyniósł na GPW ok. 0,4%.

5. Inwestycje polskie w Norwegii

Wartość polskiego kapitału zainwestowanego w Norwegii na koniec 2021 r. wg NBP wyniosła 845 mln EUR – 3,5% polskich kapitałów zainwestowanych za granicą. Największymi polskimi inwestorami w Norwegii są firmy:

- LOTOS Exploration & Production Norge AS (wydobycie węglowodorów),
- PGNiG Norway AS (wydobycie węglowodorów),
- Solaris Norge, przedstawicielstwo Solaris Bus&Coach S.A. (sprzedaż i serwis autobusów),

6. Dostęp do rynku.

Wzajemny handel pomiędzy Polską a Norwegią po naszej akcesji do UE opiera się na Umowie o Europejskim Obszarze Gospodarczym wraz z poprawkami wynikającymi z rozszerzenia EOG o 10 krajów nowo przystępujących. Umowa wraz z poprawkami jest stosowana prowizorycznie od 1 maja 2004 r.

W związku ze zmianą reżimu handlowego w handlu z Norwegią, wynikającą z akcesji Polski do UE:

- w odniesieniu do handlu artykułami przemysłowymi z Norwegią to jego zasady zostały w ramach Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA wynegocjowane na wzór umów o wolnym handlu, jakie Unia Europejska zawarła z państwami EFTA (w przypadku Norwegii na wzór Umowy o EOG) tzn. bezcłowy dostęp do wzajemnych rynków. Dzięki temu Polska stając się członkiem Unii Europejskiej zachowała taki sam reżim handlowy z Norwegią, jaki obowiązywał przed akcesją, czyli pełną liberalizację wzajemnego handlu artykułami przemysłowymi. W tym zakresie nie wystąpił problem przenoszenia koncesji;
- w odniesieniu do handlu artykułami rolnymi strona polska w ramach negocjacji w sprawie rozszerzenia Europejskiego Obszaru Gospodarczego przyjęła warunki handlu artykułami rolnymi przetworzonymi określone w Protokole 2 i Protokole 3 Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym. Są one zbliżone do warunków określonych Protokołem A do Umowy o wolnym handlu Polska-EFTA. W odniesieniu do handlu artykułami rolnymi nieprzetworzonymi to w ramach Umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym został utworzony dodatkowy kontyngent dla UE obejmujący częściowo koncesje, jakie strona polska otrzymała jednostronnie od Norwegii;
- w odniesieniu do handlu artykułami rybnymi wzajemny handel UE-Norwegia został rozszerzony o kontyngent wynegocjowany w ramach rozszerzenia EOG. Dodatkowy kontyngent przyznany jest jednak wszystkim członkom UE.

Polska konsekwentnie w dalszym ciągu będzie podejmować, na różnych szczeblach UE, działania na rzecz liberalizacji warunków importu ryb na obszar UE i zapewnienia dostępu do tradycyjnych źródeł jego zaopatrzenia dla Polski.

7. Potencjalne dziedziny współpracy

- branża stoczniowa, w tym statki specjalistyczne, remonty jednostek pływających i produkcja dla potrzeb off-shore,
- branża konstrukcji stalowych dla off-shore i budownictwa,
- wydobycie węglowodorów i przemysł petrochemiczny,
- pojazdy szynowe,
- elektromobilność,
- przetwórstwo rybne.

Opr. Maciej Zieliński

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej

Aktualizacja: sierpień 2023 r.